

Medianvapaussäädös – parlamentaarinen Yle-työryhmä 15.3.2024

Medianvapaussäädös on asetus, joka hyväksytään virallisesti EU:ssa kevään aikana (parlamentin hyväksyntä 13.3.2024, neuvoston hyväksynnän ajankohta ei vielä tiedossa). Asetuksen tavoitteena on poistaa mediasisämarkkinoiden toiminnan esteitä ja varmistaa median moniäänisyys ja itsenäisyys EU:ssa. Asetus sisältää hyvin monenlaisia mediatoimijoita ja mediamarkkinoita koskevia säännöksiä. Siinä säädetään mm. pakkokeinojen kohdistamisesta toimittajiin, julkisen palvelun mediaa koskevista suojatoimista, median omistuksen avoimuudesta, mediasisältöjen asemasta erittäin suurilla verkkoalustoilla, mediamarkkinoiden keskittymisen arvioinnista ja valtionmainonnasta.

Parlamentaarisen Yle-työryhmän kannalta keskeisintä asetuksessa on julkisen palvelun mediaa koskeva 5 artikla. (Huom. Asetuksen lopullista suomennosta ei ole vielä saatavilla. Alla oleva artikla on neuvoston ja parlamentin juristi-lingvistien läpikäymä, mutta tekstiin voi vielä tulla joitakin kielellisiä muutoksia.)

5 artikla

Julkisen palvelun medioiden riippumattonta toimintaa koskevat suojatoimet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisen palvelun mediat ovat toimituksellisesti ja toiminnallisesti riippumattomia ja tarjoavat kansallisella tasolla pöytäkirjan N:o 29 mukaisesti määritellyn julkisen palvelun tehtävänsä mukaisesti yleisöilleen monipuolisia tietoja ja mielipiteitä puolueettomalla tavalla.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisen palvelun medioiden johtajien tai johtokunnan jäsenten nimittämis- ja erottamismenettelyillä pyritään takaamaan julkisen palvelun medioiden riippumattomuus.

Julkisen palvelun medioiden johtajat ja johtokunnan jäsenet on nimitettävä läpinäkyvien, avointen, tehokkaiden ja syrjimättömien menettelyiden perusteella ja kansallisella tasolla etukäteen vahvistetuilla avoimin, puolueettomin, syrjimättömin ja oikeasuhteisin perustein. Heidän toimikautensa keston on oltava riittävän pitkä julkisen palvelun medioiden tehokkaan riippumattomuuden varmistamiseksi.

Päätökset julkisen palvelun medioiden johtajien tai johtokunnan jäsenten erottamisesta ennen heidän toimikautensa päättymistä on perusteltava asianmukaisesti, ja tällaiset päätökset voidaan tehdä vain poikkeustapauksissa, jos he eivät enää täytä tehtäviensä hoitamisen edellyttämiä edellytyksiä kansallisella tasolla etukäteen vahvistettujen perusteiden mukaisesti, niistä on ilmoitettava etukäteen asianomaisille henkilöille ja päätökset on voitava saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisen palvelun medioiden rahoitusmenettelyt perustuvat avoimiin ja puolueettomiin kriteereihin, jotka vahvistetaan etukäteen. Kyseisillä rahoitusmenettelyillä on taattava, että julkisen palvelun medioilla on riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat taloudelliset resurssit, jotta ne voivat täyttää julkisen palvelun tehtävänsä sekä kehittyä tässä tehtävässään. Kyseisten taloudellisten resurssien on turvattava julkisen palvelun medioiden toimituksellinen riippumattomuus.

4. Jäsenvaltioiden on nimettävä 1, 2 ja 3 kohdan soveltamisen seurantaan varten yksi tai useampi riippumaton viranomainen tai elin tai otettava käyttöön mekanismeja, joihin hallituksilla ei ole poliittista vaikutusvaltaa. Kyseisen seurannan tulokset julkistetaan.